

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2015.gada 7. septembrī Nr. 1-6/11
Uz 10.08. 2015. Nr.1-04/291-pav

**Latvijas Republikas
Satversmes tiesai
Jura Alunāna ielā 1
Rīgā, LV-1010**

Par viedokli lietā Nr.2015-13-03

Tiesībsarga birojā ir saņemts Latvijas Republikas Satversmes tiesas tiesneses Sanitas Osipovas 2015.gada 7.augusta lēmums par pieaicināto personu lietā Nr.2015-13-03, ar kuru Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – tiesībsargs) atzīts par pieaicināto personu lietā Nr.2015-13-03 „Par Rīgas domes 2013.gada 19.februāra saistošo noteikumu Nr.211 „Par pašvaldības nodevu par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā” 24.punkta pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105.pantam” (turpmāk – lieta Nr.2015-13-03). Vienlaikus tiesībsargam ir nosūtīta Latvijas Republikas Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu nama 2015.gada 15.apriļa lēmuma lietā Nr.A420294014, ar kuru nolemts iesniegt pieteikumu Latvijas Republikas Satversmes tiesai (turpmāk – Satversmes tiesa) par Rīgas domes 2013.gada 19.februāra saistošo noteikumu Nr.211 „Par pašvaldības nodevu par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā” 24.punkta pirmā teikuma (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk - Satversme) 105.pantam (turpmāk – Pieteikums) kopija un Rīgas domes 2015.gada 13.jūlija atbildes raksta Nr. RD-15-173nd „Atbildes raksts ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu lietā Nr.2015-13-03 „Par Rīgas domes 2013.gada 19.februāra saistošo noteikumu Nr.211 „Par pašvaldības nodevu par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā” 24.punkta pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105.pantam”” (turpmāk – Atbildes raksts) kopija.

Apstrīdētā norma nosaka: „Ja būvatļauju atceļ (anulē u.tml.), samaksāto Nodevas daļu neatmaksā, bet, pamatojoties uz būvniecības ieceres ierosinātāja iesniegumu, to

ieskaita kā samaksāto Nodevas daļu, saņemot citu būvatļauju jaunajam būvniecības procesam tajā pašā nekustamajā īpašumā.”

Apstrīdētā norma paredz aizliegumu atmaksāt samaksāto nodevu par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību (turpmāk – Nodeva), taču pieļauj to ieskaitīt kā nākamās Nodevas daļu, ja tiek saņemta būvatļauja būvniecības ieceres realizēšanai tajā pašā nekustamajā īpašumā.

Tiesībsargs ir uzaicināts rakstveidā izteikt viedokli par visiem jautājumiem, kuriem pēc tā ieskata, varētu būt nozīme lietā Nr.2015-13-03, cita starpā sniedzot atbildi arī uz sekojošiem jautājumiem:

- 1) kā nodokļu maksājumi atšķiras no nodevu maksājumiem;
- 2) vai pienākums maksāt Nodevu ir uzskatāms par Satversmes 105.panta ierobežojumu;
- 3) vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105.pantam.

Ievērojot Tiesībsarga likumā noteikto tiesībsarga kompetenci, sniedzu šādu viedokli.

[1] Atbildot uz pirmo jautājumu, norādāms, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām” 1.panta 1.punktā ir sniegta nodokļa definīcija, nosakot, ka nodoklis ir ar likumu noteikts obligāts periodisks vai vienreizējs maksājums valsts budžeta vai pašvaldību budžetu (pamatbudžeta vai speciālā budžeta) ieņēmumu nodrošināšanai un valsts funkciju un pašvaldību funkciju finansēšanai. Savukārt likuma „Par nodokļiem un nodevām” 1.panta 3.punktā pašvaldības nodeva ir definēta kā pašvaldības domes noteikts obligāts maksājums pašvaldības pamatbudžetā vai speciālajā budžetā šajā likumā paredzētajos gadījumos. Pašvaldības nodevas apmērs nav tiešā veidā saistīts ar pašvaldības vai tās iestādes veiktās darbības izmaksu segšanu.

Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumu Nr.480 „Noteikumi par kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt pašvaldību nodevas” (turpmāk – Noteikumi Nr.480) 4.punktā noteikts, ka pašvaldību nodevu veidā apmaksā atlīdzību tikai par pašvaldību sniegto nodrošinājumu. Pirms pašvaldības nodevas likmes noteikšanas pašvaldības dome izvērtē tās apmēra samērīgumu pašvaldības paredzētajam nodrošinājumam.

No minētajām tiesību normām ir konstatējams, ka nodoklis ir obligāts vienreizējs vai periodisks maksājums, kas noteikts ar likumu un parasti ir pamatots ar kādu darbību, ko veicis nodokļa maksātājs, taču pašvaldības nodeva ir maksājums par pašvaldības sniegto nodrošinājumu.

Pamattiesību aspektā nav nozīmīgas atšķirības, vai maksājums tiek veikts kā nodoklis vai pašvaldības nodeva. Valsts kompetencē ir izšķirt, kādā veidā tā organizē attiecīgi valsts vai pašvaldības budžeta ieņēmumus.

[2] Sniedzot atbildi uz otro jautājumu, jānorāda, ka Satversmes 105.pantā nostiprināts, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.

Ar minēto tiesību normu konstitucionālajā līmenī ir nostiprināta īpašuma garantija, proti, valsts aizsargā īpašumtiesības kā īpašu pamattiesību kategoriju,

nodrošinot ikvienas personas brīvību mantiski tiesiskajā jomā un iespēju patstāvīgi iegūt un lietot mantiskus labumus, kā arī ar tiem rīkoties pēc savas gribas¹.

No minētās tiesību normas otrā teikuma izriet, ka valstij ir tiesības noteiktā apjomā un kārtībā iejaukties īpašuma tiesību izmantošanā². Cilvēktiesību doktrīnā ir atzīts, ka šī norma ir tāpēc, lai nodrošinātu saprātīgu līdzsvaru starp īpašnieka personiskajām interesēm, no vienas puses, un pārējo sabiedrības locekļu kolektīvajām un individuālajām interesēm, no otras puses. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka īpašuma tiesības var ierobežot, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Šāds ierobežojums atbilst sabiedrības interesēm³.

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Eiropas Cilvēktiesību konvencija) Pirmā protokola 1.pants paredz tiesību uz īpašumu aizsardzību, nosakot, ka jebkurai fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības uz īpašumu. Nevienam nedrīkst atņemt viņa īpašumu, izņemot, ja tas notiek sabiedrības interesēs un apstākļos, kas noteikti ar likumu un atbilst vispārējiem starptautisko tiesību principiem.

Minētie nosacījumi nekādā veidā nedrīkst ierobežot valsts tiesības izdot tādus likumus, kādus tā uzskata par nepieciešamiem, lai kontrolētu īpašuma izmantošanu saskaņā ar vispārējām interesēm vai lai nodrošinātu nodokļu vai citu maksājumu vai sodu samaksu.

Tādējādi Eiropas Cilvēktiesību konvencija *expressis verbis* norāda uz valstu kompetenci noteikt nodokļus, iemaksas jeb maksājumus un soda naudas.

Tiesībsargs jau iepriekš ir paudis viedokli, ka no pamattiesību skatpunkta nav būtiskas atšķirības, vai maksājums tiek organizēts kā nodoklis vai nodeva, un, ievērojot Satversmes tiesas secināto, ka nodokļa maksāšanas pienākums vienmēr nozīmē īpašuma tiesību ierobežojumus⁴, ir pamats uzskatīt, ka Nodevas maksājums ir īpašuma tiesību ierobežojums.

[3] Analizējot, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105.pantā nostiprinātajām īpašuma tiesībām, ir ievērojama Satversmes tiesas spriedumos nostiprinātā atziņa, ka tiesības uz īpašumu demokrātiskā un tiesiskā valstī nav absolūtas. Īpašuma tiesības var ierobežot, bet ir jāpārbauda, vai ierobežojums ir attaisnojams, proti, vai:

- 1) tas ir noteikts ar likumu;
- 2) tam ir leģitīms mērķis;
- 3) tas ir samērīgs⁵.

[3.1] Vērtējot, vai apstrīdētā norma ir noteikta ar likumu, tiesībsargs konstatē, ka apstrīdētā norma ir pieņemta ar Rīgas domes 2014.gada 25.novembra saistošajiem noteikumiem Nr.126 „Grozījumi Rīgas domes 2013.gada 19.februāra saistošajos noteikumos Nr.211 „Par pašvaldības nodevu par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā””. Apstrīdētā norma izdota saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 21.panta pirmās daļas 15.punktu, kas piešķir pašvaldības domei tiesības pieņemt

¹ A.Grūtups, E.Kalniņš. Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Otrais papildinātais izdevums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 14.lp.

² Sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadība.- Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011., 459, 460.lpp.

³ Sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadība.- Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011., 469.lpp.; sk. arī Satversmes tiesas 13.02.2009. spriedums lietā Nr. 2008-34-01, 19.punkts, <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=1&mid=19>

⁴ Sk. Satversmes tiesas 2007.gada 11.aprīļa sprieduma lietā Nr.2006-28-01 19.1.punkts un 2007.gada 8.jūnija sprieduma lietā Nr.2007-01-01 19.punkts.

⁵ Sk., piem., Satversmes tiesas 2002. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. 2002-01-03 secinājumu daļu.

saistošus noteikumus par pašvaldības nodevu ieviešanu, likuma „Par nodokļiem un nodevām” 12.panta pirmās daļas 11.punktu, kas piešķir tiesības vietējās pašvaldības domei Ministru kabineta noteikumos noteiktajā kārtībā savā administratīvajā teritorijā uzlikt pašvaldības nodevas par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību un Noteikumu Nr.480 14.¹punktā ietverto nosacījumu, ka Nodevu pašvaldība ir tiesīga uzlikt personām, kuras pašvaldības teritorijā īsteno būvniecības ieceri.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka vārds „likums” aptver ne tikai Saeimas pieņemtus likumus, bet arī citus vispārējos (ārējus) normatīvos aktus, ja vien tie izdoti, pamatojoties uz likumu, publicēti normatīvajos aktos noteiktā kārtībā un ir pietiekami skaidri formulēti, lai adresāts varētu izprast savas tiesības un pienākumus, kā arī tiem jāatbilst tiesiskas valsts principiem⁶.

Līdz ar to ir atzīstams, ka **apstrīdētā norma kā ierobežojums ir noteikta ar likumu.**

[3.2] Satversmes tiesa ir norādījusi, ka ikviena pamattiesību ierobežojuma pamatā ir jābūt apstākļiem un argumentiem, kādēļ tas vajadzīgs, proti, ierobežojums tiek noteikts svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad.⁷

Nodevas mērķis ir definēts Noteikumu Nr.211 2.punktā kā pašvaldības publiskās infrastruktūras uzturēšanas un attīstības finansēšanas nodrošināšana.

Izmantojot vēsturisko interpretācijas metodi, tiesībsargs konstatē, ka Rīgas domes 2008.gada 9.decembra saistošo noteikumu Nr. 146 „Par pašvaldības nodevu par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā” (turpmāk – Noteikumi Nr.146), kas zaudēja spēku līdz ar Noteikumu Nr.211 spēkā stāšanos, 2.punktā bija noteikts, ka Nodevas mērķis ir pilsētas infrastruktūras, kas ir tautsaimniecības teritoriālās struktūras sastāvdaļa, ko veido transporta, sakaru, tirdzniecības, enerģētikas un ūdenssaimniecības sistēma, kā arī dzīvokļi, skolas, veselības aizsardzības, kultūras, sporta u.tml. iedzīvotāju aprūpes objekti un to izvietojums kādā teritorijā (tajā skaitā inženierinfrastruktūra un visu veidu sociālā un ekonomiskā infrastruktūra), uzturēšanas un attīstības finansēšanas nodrošināšana.

Ievērojot Noteikumu Nr.480 16.6 apakšpunktā paredzēto, ka Nodevu samaksas atbrīvo fiziskas personas, ja būvniecības ieceri īsteno savas dzīvesvietas nodrošināšanas vajadzībām (dzīvoklī, viendzīvokļa vai divdzīvokļu dzīvojamā mājā, saimniecības ēkās, garāžās individuālai lietošanai), secināms, ka ar Nodevas maksājuma pienākumu tiek apliktas tās personas, kuras var gūt peļņu no realizētās būvniecības ieceres, izmantojot publiskās infrastruktūras pakalpojumus, kas tiek attīstīti un uzturēti par nodokļu maksātāju naudu.

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 2.punktu pašvaldības autonomā funkcija ir gādāt par publiskās infrastruktūras nodrošināšanu. Tā kā autonomās funkcijas ir funkcijas, kuru dēļ pašvaldības vispār pastāv⁸, tad tas nozīmē, ka pašvaldībai ir pienākums gādāt par infrastruktūras uzturēšanu un attīstību pienācīgā un labā kvalitātē.

Saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likuma 3.pantu viens no teritorijas plānošanas principiem ir ilgtspējības princips, kas nozīmē, ka teritorijas attīstību plāno, lai saglabātu un veidotu esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu

⁶ Sk. Satversmes tiesas 2002.gada 20.maija sprieduma lietā Nr.2002-01-03 secinājumu daļa.

⁷ Sk. Satversmes tiesas 2005. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-19-01 9. punktu un 2010. gada 27. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-12-03 14. punkts.

⁸ Sk. E.Levits „Pašvaldību likuma koncepcija”/Pieejams: <http://www.public.law.lv/ptilevicpasvaldiba.html>

ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību. No minētā ir konstatējams, ka, plānojot publiskās infrastruktūras attīstību un paredzot tās uzturēšanu, pašvaldības domei ir jāveic izvērtējums, kas sabalansēts starp sabiedrības interesēm un vēlmēm un teritorijas attīstības vajadzībām.

Satversmes tiesa ir noteikusi, ka ilgtspējīgai attīstībai atbilstošs ir tikai tāds apdzīvoto vietu attīstības risinājums, ka vēl pirms ēku būvniecības tiek izveidota visa nepieciešamā infrastruktūra, ietverot centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas, atkritumu saimniecību, transporta sistēmu un ceļu infrastruktūru, kā arī pieeju pakalpojumiem. Pretēja rīcība, proti, nepārdomātas (haotiskas) apdzīvoto vietu attīstības veicināšana, nākotnē radīs nepieciešamību pēc ievērojamiem izdevumiem no vietējās pašvaldības vai valsts budžeta.⁹

Nemot vērā minēto, atzīstams, ka Nodevas un līdz ar to arī apstrīdētās normas mērķis ir sabiedrības labklājības nodrošināšana, ar ko cita starpā sabiedrības interesēs tiek nodrošināta pašvaldības ilgtspējīga, stabila teritorijas attīstības plānošana.

[3.3] Satversmes tiesa ir noteikusi, ka tiesību ierobežojumam ir jābūt ne tikai noteiktam likumā, pamatotam ar leģitīmu mērķi, bet arī jāatbilst samērīguma principam¹⁰. Eiropas Cilvēktiesību tiesa skaidrojusi, ka, ierobežojot īpašuma tiesības, ir jānodrošina taisnīgs līdzsvars un samērīgums starp leģitīmā mērķa sasniegšanai izmantotajiem, personas tiesības ierobežojošajiem līdzekļiem un sabiedrības ieguvumu šo mērķi realizējot¹¹. Vērtējot, vai ar apstrīdēto normu netiek pārkāpts samērīguma princips, ir jānoskaidro:

- 1) vai likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai;
- 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama, proti, vai mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem un
- 3) vai likumdevēja rīcība ir atbilstoša, proti, vai labums, ko iegūs sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu.

Ja tiek atzīts, ka tiesību norma neatbilst kaut vienam no šiem kritērijiem, tad tā neatbilst samērīguma principam un ir prettiesiska¹².

[3.3.1] Analizējot, vai apstrīdētā norma ir piemērota leģitīmā mērķa sasniegšanai, jānorāda, ka Rīgas dome apstrīdēto normu sasaista ar Likuma par budžetu un finanšu vadību 42.panta pirmo un otro daļu, kas paredz pašvaldībām tiesības uz budžeta ieņēmumiem saskaņā ar likumiem, lai nodrošinātu pastāvīgu un drošu, makroekonomiskās stabilitātes prasībām atbilstošu ieņēmumu bāzi, kā arī - tiesības uzlikt pašvaldību nodevas likumos noteiktajā kārtībā un apmēros.

Šajā sakarā Rīgas dome norāda, ka ieņēmumi no Nodevas veido Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta programmas „Rīgas pilsētas infrastruktūras fonds” (turpmāk - Fonds) līdzekļus, kuri tiek ieskaitīti Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžetā¹³.

⁹ Sk. Satversmes tiesas 2007.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.2007-12-03 secinājumu daļas 22.punkts.

¹⁰ Sk. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2011.gada 6.janvāra lēmums par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr.2010-31-01, 9.punkts.

¹¹ James and others v. United Kingdom, No.8793/79, 21 February 1986, para.50.

¹² Sk. Satversmes tiesas 2002. gada 19. marta sprieduma lietā Nr. 2001-12-01 secinājumu daļas 3.1. punkts.

¹³ Sk. Atbildes raksta 5.lpp.

Fonda darbību nosaka Rīgas domes 2013.gada 19.februāra iekšējie noteikumi Nr.21 „Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta programmas „Rīgas pilsētas infrastruktūras fonds” darbības iekšējie noteikumi” (turpmāk – Iekšējie noteikumi).

Iekšējo noteikumu 2.punkts paredz, ka Fonda mērķis ir finanšu līdzekļu uzkrāšana un apsaimniekošana Rīgas pilsētas inženierinfrastruktūras un sociālās infrastruktūras uzturēšanas un attīstības projektu īstenošanai atbilstoši pašvaldības noteiktajām prioritātēm.

Iekšējo noteikumu 9.punktā noteikts, ka Fonda līdzekļus drīkst izlietot tikai projektu finansēšanai satiksmes un/vai lietus notekūdeņu infrastruktūras attīstībai un plānošanai, vides infrastruktūras attīstībai un plānošanai, pilsētvides attīstībai un plānošanai, sociālās infrastruktūras attīstībai un plānošanai, kā arī citiem pilsētas infrastruktūras attīstības projektiem.

Savukārt Iekšējo noteikumu 11.punktā nostiprināts, ka Fonda ieņēmumi, kas saņemti no Nodevas maksātājiem par pirmo Nodevas maksājumu, kurš aprēķināts saskaņā Noteikumiem Nr.146, tiek uzkrāti 50% (piecdesmit procentu) apmērā no kopējiem pirmā Nodevas maksājuma ieņēmumiem. Minētie ieņēmumi nav pieejami projektu īstenošanai līdz brīdim, kamēr Nodevas maksātāji pilnā apmērā nav veikuši Nodevas maksājumu, kas aprēķināts saskaņā ar Noteikumiem Nr.146.

Ievērojot minētās tiesību normas, konstatējams, ka sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Turaidas 4” gadījumā Nodeva tiek uzkrāta 50% (piecdesmit procentu) apmērā, no kā ir konstatējams, ka 50% (piecdesmit procentu) apmērā līdzekļi no pirmā Nodevu maksājuma nevar tikt novirzīti tūlītējai leģitīmā mērķa sasniegšanai, bet tiek uzkrāti līdz brīdim, kas tiks veikts otrais Nodevas maksājums pēc būves nodošanas ekspluatācijā.

No minētajām tiesību normām un konkrētā gadījuma izriet, ka ar apstrīdētajā tiesību normā paredzēto Nodevas iekasēšanu un uzkrāšanu Rīgas pašvaldības teritorijas attīstības plānošana ir vērsta uz nākotni, līdz ar to atzīstams, ka **ar apstrīdēto normu ir sasniedzams leģitīmais mērķis.**

[3.3.2] Vērtējot, vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, ir jāņem vērā, ka apstrīdētā norma imperatīvi visos gadījumos aizliedz samaksāto Nodevas daļu atmaksāt, ja būvatļauju atceļ (anulē u.tml.). Apstrīdētā norma nediferencē gadījumus, kuros būtu iespējams Nodevu pārrēķināt. Tiesībsarga skatījumā, lai varētu izvērtēt, vai izvēlētais personas tiesības ierobežojošais līdzeklis ir saudzējošāks, ir jāizanalizē Nodevas aprēķināšanas kārtība.

Noteikumu Nr.211 5.punkts nosaka, ka Nodevas kopējo maksājumu „S” aprēķina, piemērojot formulu: $S = ((R * T * A * L * I_{\text{infr}}) + MS) * PCI * BII$. Formula sastāv no vairākiem Nodevas aprēķinā izmantojamiem koeficientiem, kas Noteikumu Nr.211 5.punktā ir atspoguļoti tabulā:

Nodevas aprēķinā izmantojamie koeficienti

Nr.p.k.	Aprēķinā izmantojamie apzīmējumi	Paskaidrojumi	Koeficienta apmērs
1.	R	Būvju klasifikācijas koeficients	Saskaņā ar Noteikumu 1.pielikumu
2.	T	Būves atrašanās vieta pilsētā (saskaņā ar Noteikumu 2. un 3.pielikumu) 1.zona	1,5 1,2

		2.zona 3.zona 4.zona	1 0,8
3.	A	Būves attīstības veids: • jaunbūve • novietojama būve • pārbūvējamās būves ar pārbūvējamo platību virs 100 m ² • pārbūvējamās būves ar pārbūvējamo platību līdz 100 m ²	1 1 0,7 0,5
4.	L	Būves kopējā platība jaunbūvēm, būves kopējā platība novietojamām būvēm vai pārbūvējamām platībām pārbūves gadījumā	m ²
5.	Iinfr	Kopējais infrastruktūras izmaksu koeficients	7,11
6.	Isoc	Sociālās infrastruktūras izbūves izmaksas	98,17
7.	PCI	Patēriņa cenu indekss valstī (atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes datiem)	Mainīgs (1)
8.	BII	Būvniecības izmaksu indekss valstī (atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes datiem)	Mainīgs (1)
9.	Lcejam	Ārpus zemesgabala robežām izbūvētās ielas laukums	m ²
10.	Iceļiem	Ielas izbūves izmaksas m ² (kvadrātmētram)	170,75
11.	Lnūk	Izbūvētais pilsētas maģistrālais lietus notekūdeņu kanalizācijas kolektors	m
12.	Inūk	Pilsētas maģistrālā lietus notekūdeņu kanalizācijas kolektora izmaksas m (metram)	9,25

No minētās tiesību normas izriet, ka pretēji apstrīdētajai normai Nodevas aprēķināšanas kārtība paredz individualizētu Nodevas aprēķināšanu katram Nodevas maksātājam, nevis imperatīvu (konstantu) Nodevas lielumu. Pie tam Nodevas aprēķināšana ir pakārtota konkrētai būvniecības iecerei, par ko liecina vairāki koeficienti, kas izteikti konkrētos izmērāmos lielumos. Piemēram, minētās tabulas 4.punkts paredz būves kopējās platība jaunbūvēm, būves kopējās platības novietojamām būvēm vai pārbūvējamām platībām pārbūves gadījumā koeficientu, kas mērāms m². Analogiskus koeficientus paredz tabulas 9.–11.punkts.

Minētais cita starpā liecina, ka, aprēķinot konkrētu Nodevu, pašvaldība plāno un rēķinās, ka nākotnē, ja būvniecības iecere reāli tiks realizēta, tad tai nāksies attīstīt konkrētas (ar konkrētiem lielumiem izmērāmas) teritorijas infrastruktūru aprēķinātās Nodevas apmēra ietvaros. Citiem vārdiem sakot, - ar būvatļaujas izsniegšanu, tiek prezumēts, ka tās adresāts būvatļaujas spēkā esamību laikā veiks būvdarbus un līdz ar to izmantos esošo infrastruktūru, par ko kā nodrošinājumu maksās Nodevu.

Ar apstrīdēto normu tiek ierobežotas ne vien tādu būvatļaujas adresātu īpašumtiesības, kuru būvatļaujas tika atceltas (anulētas u.tml.) kādas būvatļaujas adresāta prettiesiskas rīcības rezultātā, bet arī to būvatļaujas adresātu īpašumtiesības, kuri subjektīvu vai objektīvu apstākļu rezultātā ir lūguši atcelt būvatļauju un argumentēti pamatojuši, ka nav izmantojuši tiesības, ko piešķir būvatļauja. Nav šaubu, ka situācija, kad būvatļauja, ar kuras spēkā stāšanās ir saistīts Nodevas maksāšanas pienākums, ir atcelta uz adresāta iesnieguma pamata, un tā nav izmantota, un kad esošā pašvaldības infrastruktūra, par ko ir maksājama Nodeva kā nodrošinājums par tās

izmantošanu, nav lietota, ir objektīvi atšķirīga no situācijas, kad būvatļaujas realizācija ir uzsākta. Līdz ar to, tiesībsarga skatījumā, tās būtu atšķirīgi vērtējamas.

Tādējādi, pastāvot individualizētai Nodevas aprēķināšanas kārtībai, kā arī apstāklim, ka Nodeva tiek aprēķināta, lai attīstītu konkrētas (ar konkrētiem lielumiem izmērāmas) teritorijas infrastruktūru, ir nesamērīgi paredzēt imperatīvus noteikumus par Nodevas daļas atmaksāšanu (pārrēķināšanu) visos gadījumos, ja būvatļauju atceļ (anulē u.tml.). Tiesībsarga skatījumā, leģitīmo mērķi var sasniegt ar personas tiesības mazāk ierobežojošu līdzekli, proti, paredzot individualizētu Nodevas daļas atmaksāšanas (pārrēķināšanas) kārtību, ja būvatļauju atceļ (anulē u.tml.).

Ņemot vērā minēto, tiesībsargs uzskata, ka **apstrīdētā norma neatbilst vienam no samērīguma kritērijiem – tiesību normas nepieciešamība.**

[3.3.3] Papildus minētajam tiesībsargs vēlas norādīt, ka konkrētajā gadījumā būvatļauja, ar kuras spēkā stāšanos ir saistīts Nodevas maksāšanas pienākums, ir atcelta gada laikā, uz adresāta iesnieguma pamata. To, ka tā nav tikusi izmantota, ir atzinusi arī Rīgas dome. Līdz ar to rodas situācija, ka esošā pašvaldības infrastruktūra, par ko ir maksājama Nodeva kā nodrošinājums par tās izmantošanu, nav lietota, turklāt tas ir noticis saimnieciskā gada ietvaros. Ievērojot likuma „Par nodokļiem un nodevām” 1.panta 3.punktā noteikto, ka pašvaldības nodevas apmērs nav tiešā veidā saistīts ar pašvaldības vai tās iestādes veiktās darbības izmaksu segšanu, **zaudējums, ko cieš nerealizētās būvatļaujas adresāts ar apstrīdētās normas piemērošanu, nav arī samērīgs ar labumu, ko iegūst sabiedrība.**

Ņemot vērā minēto, tiesībsargs pauž viedokli, ka **Rīgas domes 2013.gada 19.februāra saistošo noteikumu Nr.211 „Par pašvaldības nodevu par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā” 24.punkta pirmais teikums neatbilst Latvijas Republikas Satversmes 105.pantam, jo nav ievērots samērīguma princips.**

Ar cieņu,
tiesībsargs

J.Jansons

Peimane 67201406
Inga.Peimane@tiesibsargs.lv

Koņuševskis 67201406
Raimonds.Konusevskis@tiesibsargs.lv